

Esenyar a escriure als nadius digitals

CRP Castelldefels

Castelldefels, 7 d'octubre de 2008

daniel.cassany@upf.edu

Web: http://www.upf.es/pdi/dtf/daniel_cassany/

Literacitat crítica: <http://www.upf.edu/dtf/reerca/grups/grael/LC/index.html>

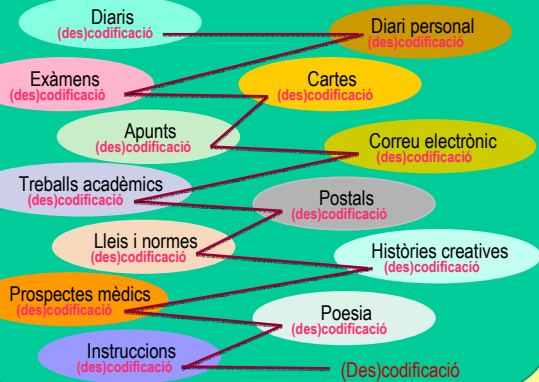
Bloc català: <http://www.emigrantdigital.blogspot.com/>

Bloc castellà: <http://explorador2.blogspot.com/>

Index

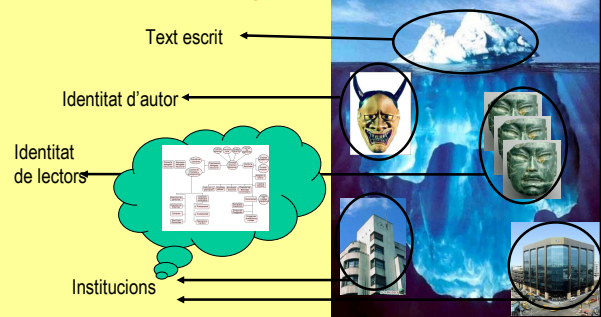
1. L'escriptura com a *pràctica lletrada* [4]
2. Pràctiques vernacles i dominants [5]
3. Nadius i immigrants digitals [4]
4. Aprenentatge, TIC i vernacle [2]
5. Trets de l'escriptura dels nadius [12]
6. Epíleg [2]

Comunitat lletrada

Pràctica lletrada 2

Pràctica = iceberg

Pràctica lletrada:

exemple 3

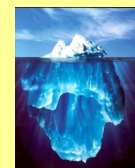
Carta de Litang (4 anys) a Cristina

The image shows two examples of a child's letter. The left one is a child's attempt at writing with many errors. The right one is the same child's letter six months later, with significantly improved handwriting. The child's name 'Litang' and the recipient's name 'Cristina' are labeled.

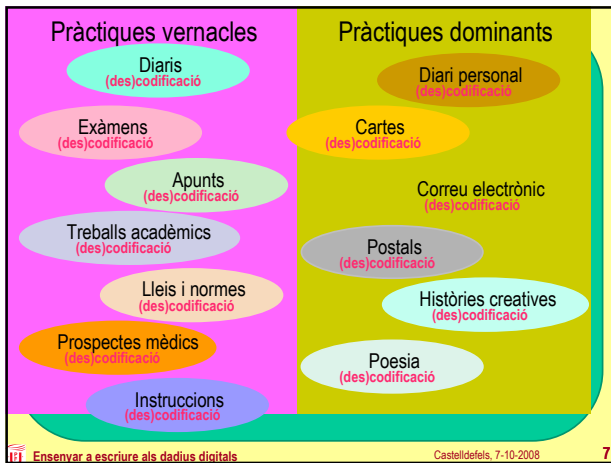
Pràctica lletrada:

The image shows a child's letter from six months later, showing much more legible handwriting. The text is: "Cristina, tantino molt, ting moltes ganas da nevrat, un pato mal farto, litang 9-12-07".

6 mesos més tard:
Carta amb text
Situació autèntica 5

Aliagas (en premsa)

Pràctiques vernacles i dominants 2

Vernacles	Dominants
<ul style="list-style-type: none"> Autogenerades Elecció personal. Àmbits personals, controlats Privades (alguna pública). Apreses informalment. Menystingudes, Exemples: <i>llistes de compra, receptes de cuina, diari íntim, diari de viatge, postals, cartes.</i> Construcció de la identitat. 	<ul style="list-style-type: none"> Regulades per institucions. Imposades. Àmbits socials, no controlats. Públiques. Apreses formalment. Letigimades, prestigioses. Exemples acadèmics: <i>apunts, comentari de text, exàmens, instàncies, periodisme.</i> Adequació a la comunitat.

Ensenyar a escriure als dadius digitals Castelldefels, 7-10-2008 8

Pràctica vernacle
Pissarra
Llops 3

Ensenyar a escriure als dadius digitals Castelldefels, 7-10-2008 9

Nota familiar a la taula de la cuina

Post it de parella 4

Ensenyar a escriure als dadius digitals Castelldefels, 7-10-2008 10

Pràctiques vernacles 6

- Estudis** (Camitta, 1993; Hull, 2001; Mahiri ed. 2003):
  - No són simples, caòtiques o banals.
  - Construeixen la identitat de les persones. S'allunyen de les convencions (dominants).
  - Estan interrelacionades amb les dominants: *híbrides*.
  - S'aprenen informalment en *comunitats de pràctica*.
  - Són cooperatives, situades en contextos, integren la parla i d'altres sistemes semiòtics.
  - Estan desprestigiades, són vulgars, irrellevants, etc.

Ensenyar a escriure als dadius digitals Castelldefels, 7-10-2008 11

Nadius i immigrants digitals 1

El nadiu digital:

- baixa text, música i *animes* de la xarxa,
- xateja amb els amics durant hores,
- juga a les videoconsoles,
- consulta *Wikipedia* o *Google*,
- ha crescut envoltat de teclats i pantalles
- s'inscriu en xarxes socials (*My Space*)
- usa memòries USB, DVD o MP4.

- Canvi cultural: migra
- Formes diferents de coneixement.
- 1993: Internet civil,
- La metàfora de Pren
- digital.
- Denominacions: *generació digital*, etc.

Ensenyar a escriure als dadius digitals Castelldefels, 7-10-2008 12

Nadius i immigrants digitals 2

Nadius

- Multimodalitat.
- Processament en paral·lel.
- Hipertextualitat. Accés lliure.
- Connexió a xarxa / grup.
- Cooperació.
- Impaciència i falta d'atenció.
- Resposta immediata.
- Paquets breus de dades.
- Joc, diversió.

Immigrant

- Prioritat de l'escriptura.
- Processament en sèrie.
- Linealitat. Itinerari únic.
- Treball individual.
- Competició.
- Capacitat d'atenció.
- Resposta dilatada, espera.
- Textos llargs i monologats.
- Estudi, esforç, treball.

Contra Prensky 3

- Crítiques:
  1. No té base empírica. És especulació.
  2. No hi ha cap data estricta que separi immigrants i nadius digitals.
  3. Què és digital?, mòbils?, pantalles al carrer?, TDT?
  4. El món digital i l'analogic no són excloents.

La generació Google 4

- Williams i Rowlands (2007). La *g-Google*:
  - Accedeix a Internet i en domina la mecànica, però no sap usar-la de manera significativa.
  - No té consciència sobre les necessitats d'informació i no sap satisfer-les autònomament;
  - Dedica poc temps a llegir i a avaluar críticament el material en línia, no sap separar el gra de la palla;
  - Prefereix expressar-se amb el lèxic natural i corrent en lloc d'usar els termes clau que etiqueten el coneixement;
  - Navega a la web amb ingenuïtat, n'ignora l'estructura jeràrquica i els sistemes d'emmagatzement, no pot moure's de manera estratègica i eficaç.

La generació Google 5

- És cert que la *g-Google*:
  - es connecta a la xarxa de manera permanent,
  - creu que "tot és allí",
  - no respecta la propietat,
  - prefereix els recursos digitals. Les generacions anteriors al 1993 ja tenien alguns trets en interactuar amb CD-Rom i altres recursos previs; és difícil establir un perfil únic o distingir una generació de la resta.
  - pot usar qualsevol recurs.
- No hi ha proves:
  - sigui més impactant,
  - prefereixi els textos breus,
  - atribueixi més credibilitat al que diuen els amics.

Aprentatge, TIC i vernacle 1

- Comunitat de pràctica. Etienne Wenger:
<http://www.ewenger.com/>
- Es una agrupació de persones que:
  1. comparteix uns propòsits i un context cognitiu;
  2. interacciona amb un cert compromís;
  3. desenvolupa unes rutines comunicatives i un repertori propi de gèneres discursius –amb el que construeix una identitat.
- L'aprenentatge d'unes pràctiques lletrades requereix l'accés a la comunitat de pràctica corresponent:
  1. Implicar-se en la comunitat amb compromís;
  2. participar en les pràctiques lletrades de manera continuada;
  3. construir una identitat a partir de l'ús d'aquests recursos.

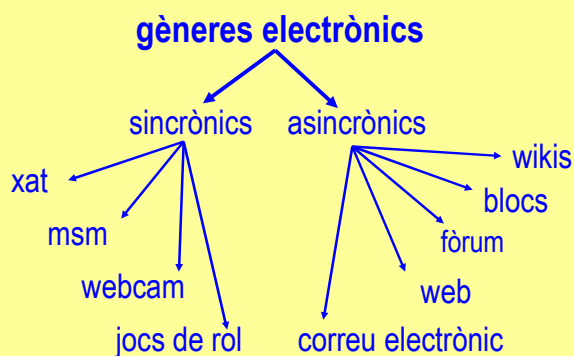

Aprentatge situat

TIC i vernacle 2

- Les TIC redefeixen els usos vernacles:
  1. Substitueixen els usos analògics pels equivalents digitals: *diari* > *blog*, *fotologs*.
  2. Creen pràctiques i gèneres nous: *xat*, *fòrum*, *sms de mòbil*, [*peu de foto*].
  3. Registren productes evanescents: *sms*, *xat*.
  4. Difonen discursos privats a milions d'internautes. El registre privat passa a ser model públic.

Trets: gèneres electrònics 2

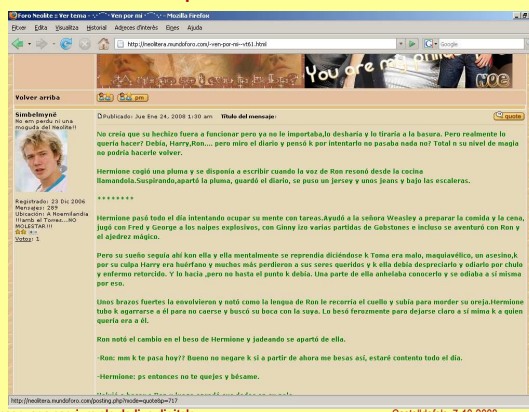
Trets: generals 3

1. La pràctica neix en una "comunitat" d'amics, que assumeix rols nous d'autor/lector.
2. El grup funciona com a "comunitat de pràctica".
3. El propòsit és expressar-se, divertir-se, coneixes millor.
4. No hi ha vocació 'literària': és personal i privat.
5. La pràctica inclou:
  - escriure textos, llegir-los, comentar-los per escrit.
  - conversar sobre els escrits.
  - cooperar en l'elaboració i la valoració dels textos.
6. L'escriptura s'integra en la "vida" de la "comunitat".

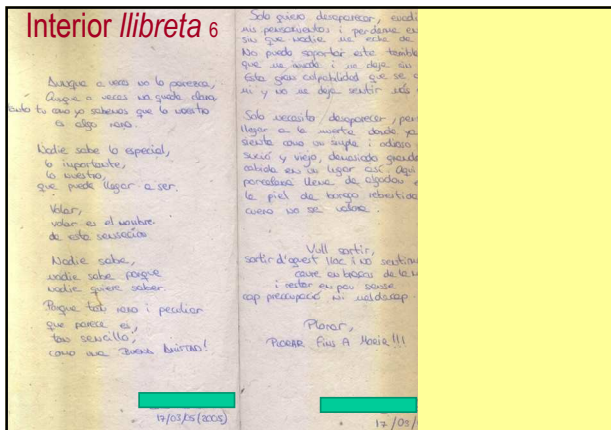
Trets: plurilingüisme 4

- Usen diverses llengües: català, castellà, francès, anglès.
- Barregen les llengües de manera no vistes fins ara:
  - Mesclen diverses llengües en un mateix discurs escrit.
  - Tria de la llengua:
    - segons l'interlocutor (relació personal, tema, intertextualitat, etc.) o la funció (fòrum / història).
    - no hi ha raons clares: inf. 8.: "com surti". Inf. 6.: català: alegria, enfadat; castellà: tristesa.
- El plurilingüisme és corrent, consubstancial.
- Fenomen sociolingüístic nou: *permeabilitat*.

Exemple: Fòrum neolite 5

Interior llibreta 6

Trets: multimodalitat 7

- L'escriptura integra *modes* diversos: imatge estàtica i en moviment, audio, esquemes, jocs tipogràfics, etc.
- Els modes interaccionen i creen discursos complexos.
- La imatge canvia d'estatus:
  - és una "creació" intencionada (*Photoshop*);
  - inclou imatge, text i símbols, ús del color;
  - adquireix funcions noves: firma personal (*banner*), citacions (*referències intertextuals*), il·lustració (de la història).
- Hi ha diversos nivells o plans de multimodalitat: el disseny de la plataforma de base, els elements construïts per l'autor, etc.

Ensenyar a escriure als dadius digitals

Castelldefels, 7-10-2008

25

Banner o firma 2:

Muntatge fotogràfic a partir de la telenovel·la juvenil *Rebelde*: amb els protagonistes, Roberta i Diego

Ensenyar a escriure als dadius digitals

Castelldefels, 7-10-2008

26

Trets: multitasca 10

Ensenyar a escriure als dadius digitals

Castelldefels, 7-10-2008

27

Trets: escritura ideofonemàtica 11

- Ús d'un codi *ideofonemàtic* (Torres, 2003) que busca la màxima eficàcia. Informant 9: "Idioma internet".
  - Absència d'accents, majúscules o signes de puntuació.
  - Simplificacions: *k = que, tb = també, kdd = quedada*.
  - Ús de formes expressives: majúscules per cridar, repetició de signes per marcar l'emoció.
  - Creació de fórmules: *A10, Holes*.
  - Ús d'@ per evitar la marca de gènere: *L@s professor@s ¿?*
- Usos vinculats a determinats gèneres de TIC: sms, missatges breus i improvisats al fòrum.
- No és clar que hi hagi valor simbòlic [?].

Ensenyar a escriure als dadius digitals

Castelldefels, 7-10-2008

28

Trets: escritura ideofonemàtica al xat 12

<Simonet> lampe;	soc de REus	Sobrenoms
<Pett> hola de nou...		
<Simonet> t'agrado mes ara?		Usos particulars
<joanna> PETTTTTTTTTT		Vocatus
<lampegia> no es veritat		
<jul> estupendo		Conversa 1a
<joanna> PROUUUUUUU		Conversa 2a
<baldric> Hi ha molta gent ho nomes m ho sembla?		Conversa 3a
<lampegia> a reus fan pudor de peus...		
<Ariadna> re holes Pettttt		
<Simonet> ui		Parells adjacents separats
<mafi> nomes t'ho sembla baldric		
<lampegia> t'ho sembla		
<joanna> i menjant fideus		Usos tipogràfics
<Simonet> i Cambrils desfan els llits		
<Cris> pettttt, que no has de caure més...		

Ensenyar a escriure als dadius digitals

Castelldefels, 7-10-2008

29

Trets: exemples d'sms 13

- CAT. Kriñito ja se q n tns gaire tmps, be els iaos stan aqi.molts besitos i abrasadtes
- CAT. La meri ma dit k n tns gaire tmps, be els iaos stan aqi.molts besitos i abrasadtes
- E. Nu tng kasi bateri... se puntual soj... 547 d diags... rektó pasada i siera untró d'ia lo veras... parkeciyo asta aora 1besito
- F. Je suis à coté de la station bicyng a cote de luniversite. je vais essayer de rentrer pr te trouver pompeu fabra sinon je reviens au metro

Informant 6. Usa l'escriptura ideofonemàtica en CAT i E, però en F: "És que en francès no em sento segura..."

Ensenyar a escriure als dadius digitals

Castelldefels, 7-10-2008

30

Trets: intertextualitat ¹⁴

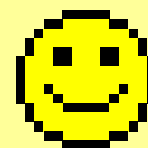
- El vernacle escrit es comporta com la parla col·loquial:
  - Els informants prenen de la xarxa tot el que els interessa i ho reutilitzen lliurement.
  - Prenen de tot: text, imatges, idees, programes, etc.
  - No reconeixen la procedència o autoria.
  - Accepten que posar quelcom a Internet és oferir-lo a tothom, que també ho pot usar.
  - El concepte d'autoria no té el valor social que té en els àmbits professionals o públics dominants. Té un valor més privat, reduït a la comunitat pròpia de lectors.

Epíleg ¹

1. Llegir i escriure són verbs transitius: *gènere i pràctica discursiva*.
2. Les TIC han multiplicat les pràctiques vernacles i n'han incrementat la presència i la importància.
3. Els nadius digitals –si existeixen– escriuen de manera molt diferent als immigrants: multimodalitat, multitasca, plurilingüisme, intertextualitat, codis ideofonemàtics.

Epíleg: algunes idees per a l'educació ²

6. Valorar, recollir i estudiar el vernacle escrit.
7. Construir ponts entre el que s'escriu a casa i a l'escola.
8. Relacionar l'escriptura amb la identitat personal.
9. Usar la parla com a *instrument de construcció i d'interacció*.
10. Assumir que l'escrit és i serà tan divers com l'oral.

daniel.cassany@upf.edu

Web: http://www.upf.es/pdi/dtf/daniel_cassany/

Literacitat crítica: <http://www.upf.edu/dtf/recerca/grups/graef/LC/index.html>

Bloc català: <http://www.emigrantdigital.blogspot.com/>

Bloc espanyol: <http://explorador12.blogspot.com/>